

תצפיות ומבחנים בזני דלועיים בערבה, אביב 1987/88

=====

יגאל מירון - שה"מ, לשכת הדרכה נגב
אורי נרקיס - שה"מ, מח' ירקות
דני מיכאלי - מו"פ ערבה

תצפית זני אבטיח

מבוא

כמידי שנה נבחנו גם השנה זני אבטיח ענק בעל ציפה אדומה, על מנת לאתר זן אשר יעלה בתכונותיו על הזנים המקובלים כיום בגידול מסחרי.

עליה במחירי הזרעים של זני האבטיח חסר זרעים 313 העלתה מחדש הצורך לחפש זני אבטיח חסרי זרעים אשר מחירי הזרעים שלו, לחקלאי, סבירים ואיכותו טובה.

חומרים ושיטות

נבחנו 7 זני אבטיח חסר זרעים ו - 4 זני אבטיח בעלי גרעינים. התצפית נערכה בשתי חזרות. אורך חלקה - 10 מטר ערוגה. רוחב ערוגה - 1.6 מטר. תאריך שתילה - 9.2.88. חיטוי קרקע במתיל ברומיד - 50 גרם/מ"ר מחופה. עומד הצמחים - זנים חסרי זרעים - 1 צמח כל 1 מטר. זנים בעלי זרעים - 7 צמח כל 0.5 מטר. חיפוי וכיסוי - פולייתילאן 0.03 מ"מ.

קטיף מיון ושקילה

בוצעו 2 קטיפים ב- 16.5.88 וב- 28.5.88.
בקטיף הראשון נקטפו כל הפירות בעלי עלעל יבש. בקטיף השני נקטף שאר היבול מהחלקה.
בתאריך 4.5 נעשתה בדיקה לבכירות/אפילים. לשם כך נקטף פרי אחד מכל חזרה, פרי בעל עלעל יבש או יבש בחלקו.

בדיקה לאחוז סוכר

נעשתה בקטיף הראשון בעזרת רפרקטומר יד. התוצאה הינה ממוצע של 3 בדיקות.

תוצאות

רשימת הזנים ותאורם

<u>שם הזן</u>	<u>תאור חיצוני</u>	<u>צבע פנימי</u>	<u>זרעים</u>	<u>טעם</u>
.1 P.S.X 40185	קליפה ירוקה עם פסים כהים	אדום	-	טעים
.2 Lural	קליפה ירוקה עם פסים	אדום עז	-	טעים מאוד
.3 GW 52	קליפה בהירה ללא פסים	אדום	-	טעים
.4 GW - 53	קליפה בהירה עם פסים כהים	אדום עז	-	טעים
.5 W - 620	קליפה בהירה עם פסים כהים	אדום עז	-	טעים
.6 126	קליפה בהירה עם פסים כהים	אדום ורוד	-	טעים
.7 313	קליפה בהירה עם פסים כהים	אדום	-	טעים
.8 P.S.X 36385	קליפה ירוקה כהה- עגול	אדום	+	טעים מאוד
.9 Erly - Star	קליפה ירוקה כהה- עגול	אדום	+	טעים
.10 Glory	קליפה ירוקה בהירה מאוד	אדום	+	טעים מאוד
.11 אודם	קליפה ירוקה כהה מאוד	אדום	+	טעים מאוד

נתוני היבול והתפלגותו לקטיפים ואחוז סוכר - אבטיח אדום - חצבה
(ק"ג 10 מ"ר)

מספר הזן	יבול כללי	יבול קטיף 1	יבול קטיף 2	משקל פרי ממוצע מקטיף 1	אחוז סוכר
1	57.8	48.4	9.4	3.9	9
2	60.5	56.7	3.8	4.1	11
3	60.2	56.6	3.6	3.8	11
4	59.5	55.9	10.2	3.7	9
5	61.8	57.0	4.8	3.9	10
6	62.8	53.8	9.0	4.3	10
7	66.9	60.9	6.0	4.3	9
8	58.0	49	9.0	3.0	12
9	51.4	36.8	14.6	3.1	10
10	60.3	46.5	13.8	3.4	8
11	51.2	42.8	8.4	5.4	11

בבדיקת בכירות אשר נעשתה ב-4.5 נמצא שמבין הזנים חסרי הזרעים, הזן Lural והזן - 620 - W בכירים בימים אחדים בהשוואה לזן הביקורת 315. מבין הזנים בעלי הזרעים, זן ביקורת אודם נמצא כבכיר ביותר: הזן Erly-Star בכיר כמעט כמו הזן "אודם".

סיכום ומסקנות

מבין הזנים חסרי הזרעים, נמצא הזן LAURAL, כבעל פרי איכותי וטעים בהשוואה לזן הביקורת 313. בזן הביקורת 313, כמו בזן LAURAL נמצאו בחלק מהפירות 3 - 1 זרעים. זן הביקורת 313 נחן את היבול הגבוה ביותר מבין כל הזנים שנבחנו, אך ההבדלים ביבול קטנים. מבין הזנים בעלי הזרעים בלט הזן GLORY ביבולו הגבוה ובאיכות ציפת הפרי. הזן P.S.X 36385 חנט מספר רב של פירות אשר הגיעו לבסוף לגודל קטן ולמשקל נמוך לפרי.

מבחן זני מלון

מבוא

המלון הינו אחד הגידולים העיקריים בערבה. הזן העיקרי השולט כיום בגידול ליצוא ולשוק המקומי הוא "ערבה".
לאחרונה טופחו ע"י צוות נווה יער מס' זנים, חלקם מרכזי יבול (זנים) וחלקם בעלי עמידות לוירוס C.M.V. (זני "C"). זנים אלו נבחנו באביב 88 בחצבה, ע"מ לאתר מתוכם זן או זנים הראויים לגידול מסחרי.

חומרים ושיטות

- נזרעו 10 זנים - כולם דמוי "גליה" פרט לזן מס' 5.
- מקור הזרעים - נווה יער.
- כל זן נזרע ב - 4 חזרות.
- אורך חזרה - 9 מטר.
- העומד 2 - צמחים לטפטפת כל 0.5 מטר.
- תאריך זריעה - 15.1.88.
- חטוי קרקע - חיטוי במתיל ברומיד בכמות של 35 גר' למ"ר מחופה.
- הזנים במבחן - 1. C - 4 .6 D - 75
- 2. C - 8 .7 D - 79
- 3. C - 9 .8 גליה
- 4. C - 16 .9 ערבה
- 5. N.Y.N .10 ענבר

זני "C" מטיפוח צבי קרחי, זני "D" מטיפוח הארי פאריס - שניהם מצוות נווה יער.

קטיף מיון ושקילה

נעשו ארבעה קטיפים : 25.4 , 1.5 , 4.5 , 13.5 .
הפרי נשקל ומויין על פי הקריטריונים שנקבעו לייצוא.
יבול סוג 20 - פרי שנפסל לייצוא אך ראוי לשוק המקומי.
משקל פרי ממוצע - ממוצע משקל הפירות באיכות ייצוא.
אחוז סוכר - נבדק ע"י רפרקטומטר יד. הנתון הינו ממוצע של 3 בדיקות.

לבדיקת הסוכר נבחר פרי בעל צבע צהוב מלא ומוצק לחלוטין.

הערה : הנחת המחבר שזן מספר 9 אשר סומן בשקית הזרעים שנמסרה ע"י תחנת הנסיונות נווה יער כזן "ערבה" הינו לא אחר מהזן "גליה" וזאת על פי צורת הפרי בשדה ונתוני היבול שהתקבלו.
נתוח סטטיסטי - נעשה ברמה של 5% מובהקות.

תוצאות

טבלה 1 - נתוני היבול והתפלגותו (ק"ג/10 מ"ר)

מס'	הזן	יבול כללי	יבול לייצוא	יבול סוג 20	משקל פרי ממוצע (גרם)	BC
1	C-4	26.3	23.1 AB	3.2 C	541	BC
2	C-8	29.9	27.0 A	2.9 C	663	A
3	C-9	24.0	20.7 AB	3.3 C	543	CB
4	C-16	27.0	22.2 AB	4.8 BC	573	ABC
5	N.Y.N	24.6	22.8 AB	1.7 C	464	C
6	D 75	21.7	14.5 B	7.1 AB	494	CB
7	D 79	22.0	19.8 AB	2.1 C	525	BC
8	גליה	23.8	20.3 AB	3.4 C	554	BC
9	ערבה	23.0	18.0 AB	4.9 AB	533	BC
10	ענבר	25.5	16.7 A	8.8 A	617	AB

מנתוני טבלה 1 נראה שהזן C-8 נתן יבול גבוה מבין הזנים, ואילו הזן D-75 את היבול הנמוך ביותר, אם כי הבדלים אלו אינם מובהקים. הזנים "ענבר" ו-C-8 בלטו בפריים הגדול ואילו הזנים D-79 ו-D-75 בלטו בפריים הקטן. לזן D-75 יבול סוג 20 גבוה בשל מוצקות לקויה ולזן "ענבר" בשל רישות דל.

טבלה 2 - אחוז ייצוא ואחוז פרי לא מרושח

ה ז ן	אחוז ייצוא	אחוז לא מרושח
C - 4	87.5	14.4 B
C - 8	89.8	12.6 B
C - 9	85.7	18.4 AB
C - 16	80.9	19.6 AB
.N.Y.N	92.7	C
D - 75	67.8	27.8 AB
D - 79	89.6	13.0 B
גליה	85.7	16.0 AB
ערבה	77.3	21.3 AB
ענבר	66.4	29.4 A

הזן ענבר בלט במספר הפירות ללא רישות או בעלי רישות חלקי.
 בזנים C - 4, C - 8, D - 79, אחוז הפרי ללא רישות נמוך בהשוואה
 ליתר הזנים.

טבלה 3 - אחוז סוכר עפ"י הזנים

הזן	C-4	C-8	C-9	C-16	NYN	D-75	D-79	גליה	ערבה	ענבר
אחוז סוכר	11	11.5	11.5	12.0	9.5	9.5	9.5	11.5	11.5	11.0

בזנים מסדרת "D" והזן "NYN" אחוז סוכר נמוכים בהשוואה ליתר הזנים.

טבלה 4 - אחוז היבול המצטבר על פי קטיפים

הזן	אחוז קטיפ 1	אחוז קטיפ 2	אחוז קטיפ 3
C - 4	10.2 ABCD	60.8 ABC	85.5 A
C - 8	6.6 BCD	59.7 ABC	83.0 A
C - 9	5.7 BCD	54.9 BC	78.3 A
D -16	20.5 ABCD	67.8 AB	82.8 A
N Y N	0 D	45.7 C	51.3 B
D -75	28.2 AB	78.2 A	91.4 A
D -79	31.6 A	78.0 A	89.5 A
גליה	14.9 ABCD	54.6 BC	78.2 A
ערבה	3.5 DC	57.4 ABC	84.3 A
ענבר	25.7 ABC	77.5 A	84.1 A

מטבלה 4 נראה כי הזנים ענבר, D - 75, D - 79, בכירים ומרכזי יבול בהשוואה ליתר הזנים, כאשר הזן D - 79 הינו הבכיר מכולם.

סיכום ומסקנות

מסדרת זני "C" בלטו הזנים C-8 ו-C-16 בצורת הפרי, איכותו, רישות ומוצקות.

לפירות מהזן C-16 נטיה לצורה מעט מאורכת, אך לא במידה הפוגעת בצורת הפרי המקובלת מהזנים "גליה" ו"ערבה". זן זה נמצא גם בכיר בהשוואה ליתר זני ה" C" ולזן "גליה".

לפירות זנים אלו חלל זרעים קטן, תכונה המעלה את המשקל הסגולי של הפרי.

עמידות זני ה" C" ל- C.M.V. מקנה להם יתרון נוסף על פני הנזים האחרים, גם אלו המקובלים בגידול המסחרי.

מבין זני ה"צ" בלט הזן D-79 בתכונות ריכוז היבול, מוצקות הפרי ורישות, אם כי אחוז הסוכר אשר הושג בתנאי ניסוי זה נמוכים יחסית. יתכן ושינוי נוהגי השקיה והתאמתם לזן יחודי זה ישפרו את אחוז הסוכר בפירות.

פירות מהזן D-75 נמצאו רכים כאשר הפרי עדיין ירוק. תכונה זאת מתגברת עם ההבשלה ומורגשת ע"י לחיצה על הפרי.

הזן ענבר בלט בפרי גדול ובבכירות יחסית, אך גם במספר גבוה של פירות לא מרושתים, או מרושתים חלקית. מהתוצאות אשר התקבלו במבחן זה נראה כי יש להכניס את הזנים C-8, C-16, D-79 להפצה בחלקות גידול בהיקף חצי מסחרי לבחינה נוספת, בעונות האביב והסתיו.

במקביל יש לבצע בדיקות איכות וכושר השתמרות לזנים אלו על מנת לבדוק התאמתם לייצוא.